

УДК 72.01:725.94(043.2)

МАЛІ АРХІТЕКТУРНІ ФОРМИ ЯК ПОЛІФУНКЦІОНАЛЬНІ ОБ'ЄКТИ ДИЗАЙНУ

ОБУХОВСЬКА Любава
Національний авіаційний університет, Україна
lyubavaline@i.ua

У дослідженні з точки зору дизайну розглянуто поліфункціональні малі архітектурні форми як перспективні об'єкти дизайну та визначено особливості їх проектування.

***Ключові слова:** поліфункціональні малі архітектурні форми, предметний дизайн, тенденція, особливості проектування, принцип.*

ВСТУП

Останніми роками повсюдно спостерігається тенденція до мультифункціональності простору та речей. Крім того, перші позиції утримує тренд до екологічності життєдіяльності людей і стає помітним такий соціальний рух, як антиглобалізм, покликаний якимось призупинити стрімкий урбанізм, космополітизм і споживацькі нахили людства, які набули вже загрозливих об'ємів для самого існування останнього. Ці вектори можна прослідкувати і в сфері дизайну. У сучасному благоустрої територій і ландшафтному дизайні відбувається те саме з малими архітектурними формами.

ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ

З огляду на сучасні тенденції і розширення функціональної номенклатури та розташування у середовищі малих архітектурних форм метою дослідження є визначення особливостей проектування малих архітектурних форм як поліфункціональних об'єктів дизайну.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ЇХ ОБГОВОРЕННЯ

До початку ХХІ ст. малі архітектурні форми у академічних працях [1 – 6] розглядалися як супроводжуюча частина або естетичний додаток того або іншого архітектурного ансамблю, позбавлених належної уваги та з позиції архітектури. Розглянемо їх як самостійні об'єкти дизайну. Сучасні світові тенденції, що полягають у комфорті та привабливості простору перебування людини, диктують різноманіття форм та функцій малих архітектурних форм з огляду на їх художній образ, використання передових підходів у проектуванні і індивідуалізації локації, проте залишаючи при цьому на першому місці екологічність та безпеку, зручність та естетику.

Говорячи про особливості проектування малих архітектурних форм, варто зазначити, що на їх об'ємно-планувальне, конструктивне і художнє рішення, за Н.З. Ганкіною [3, С. 284], впливають такі фактори:

- особливості предметного середовища і оточуючого простору;
- специфіка людської діяльності та вимоги ергономіки;
- ландшафтні та природно-кліматичні умови місцевості;
- наявність місцевих будівельних матеріалів і рівень будтехніки;
- національні й архітектурні традиції регіону.

Причому вплив цих факторів неоднаковий і визначається призначенням об'єкту та конкретними умовами. Автор говорить про перспективність такого напрямку проектування, як єдині комплекси або комплекти малих архітектурних форм і характерними їхніми рисами називає:

- уніфікованість, збірність, модульність;
- зав'язка з архітектурою будівель і споруд, оточуючим озелененням;
- єдині конструктивні рішення і застосування однакових матеріалів, кольорова композиція;
- блокування малих архітектурних форм різного призначення (!) при їх розміщенні на міських і рекреаційних територіях.

Узагальнюючи вище сказане, можна підкреслити далекоглядність автора у 1990 році та обґрунтованість її позиції, а також окреслити власні, що відповідають нинішнім тенденціям у архітектурній і дизайнерській індустрії, особливості проектування малих архітектурних форм:

- формотворчі композиційні прийоми;
- декорування зображенням – наносним, об'ємним;
- вплив призначення і місцезнаходження;
- етно-культурний відбиток на новостворюваних об'єктах;
- блокування малих архітектурних форм різного призначення (власне, звідси бере початок поліфункціональність і унікальність).

На нашу думку, саме остання особливість із запропонованих є найбільш цікавою і перспективною, оскільки блокування малих архітектурних форм різного призначення створює архітектурно-художній ефект і на противагу надлишку розрізнених малих форм є функціонально виправданим. Крім того, цікавим і далекоглядним можуть стати й інші особливості – формотворчі композиційні прийоми, декорування зображенням, вплив призначення, місцезнаходження і етномотивів. Не будемо їх виключати у ході подальшого дослідження, оскільки вони можуть стати основою варіативності об'єктів як уже поліфункціональних видів.

У попередніх дослідженнях зроблена обґрунтована спроба ввести у термінологію дизайну поняття «поліфункціональна мала архітектурна форма» [7], а також, виходячи з цих міркувань, зроблено опис кількох особливостей поліфункціональних малих архітектурних форм [8], які можна узагальнити у п'ять позицій, а саме:

- наповнення змістом і вигідне представлення певного місця будь-якого простору;
- можливість поєднання кількох (до п'яти і більше) функцій в одному об'єкті дизайну;

- максималізація якісного використання відведеної під малу архітектурну форму ділянки (або кількох таких);
- відповідність даного принципу формування малих архітектурних форм – поліфункціональності – сучасним запитам суспільства (тобто максимальне осучаснення);
- унікальність та індивідуальність нових об'єктів (ексклюзивність).

На основі вище зазначених результатів цього дослідження, є підстава означити основоположний принцип дизайну поліфункціональних малих архітектурних форм – принцип доцільності поєднання функцій.

ВИСНОВКИ

На основі факторів, що впливають на проєктоване середовище, визначено особливості проєктування малих архітектурних форм, сформульовано п'ять особливостей поліфункціональних видів і основний принцип дизайну цих поліфункціональних об'єктів.

ЛІТЕРАТУРА

1. Білоус В.І. Садово-паркове мистецтво: Коротка історія розвитку та методи створення художніх садів. К.: Наук. Світ, 2001. 299 с.
2. Дизайн: иллюстр. словарь-справочник / Г.Б.Минервин, В.Т.Шимко, А.В.Ефимов и др. М.: Архитектура-С, 2004. 288с.
3. Краткий справочник архитектора: Ландшафтная архитектура / Под ред. И.Д.Родичкина. К.: Будивельник, 1990. 336 с.
4. Кучерявий В.П. Озеленення населених місць: підр. – Львів: Світ, 2005. – 456 с.: іл.
5. Малік Т.В.; МОН. Історія дизайну архітектурного середовища: навч. посібник. К.: КНУБА, 2003. 192 с.
6. Сокольская О.Б. История садово-паркового искусства: Учебник для вузов. М.: Инфра-М, 2004. 350 с.
7. Обуховська Л.В. До питання використання у термінології дизайну поняття «поліфункціональні малі архітектурні форми». *Теорія та практика дизайну*. 2017. Вип. 12: Мистецтвознавство. С. 174-182.
8. Обуховська Л.В., Обуховська Е.В. Поліфункціональні малі архітектурні форми: їх особливості та взаємозв'язок функцій. *Modern methods, innovations, and experience of practical application in the field of technical sciences: International research and practice conference (december 27-28, 2017)*. Radom, Republic of Poland: Izdewniciba «Baltija Publishing», 2017. P. 168-172.

ОБУКHOVСКА Л.

SMALL ARCHITECTURAL FORMS AS POLIFUNCTIONAL OBJECTS OF DESIGN

In the paper from the point of view of design considers polyfunctional small architectural forms as perspective objects of design and specifies the features of their design.

Keywords: *polifunctional small architectural forms, subject design, trend, design features, principle.*